

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/80/2020
Identifikačné číslo spisu: 6706202695
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Lalič
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6706202695.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ D. K., bývajúcej v P., D. XXXXX/XA, a 2/ S.. Y. K., bývajúceho v P., T. XXX, oboch zastúpených Advokátskou kanceláriou UHAĽ s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Štefana Moyzesa 9877/43, IČO: 47 236 655, proti žalovaným 1/ S.. J. I., A., bývajúcemu v P., Y. XX, a 2/ J.. E. Y., bývajúcemu v P., P. XX, o určenie, že dohoda z 12. apríla 2002 nie je exekučným titulom, nie je rozhodcovským nálezom, nie je zmiernom, je nezákonná, neplatná, a nevykonateľná a žalobcov nezaväzuje, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12 C 42/2006, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. decembra 2015, sp. zn. 14 Co 88/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom Okresného súdu Zvolen z 11. novembra 2014, č. k. 12 C 42/2006-517, z r u š u j e a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen rozsudkom zo 7. mája 2010, č. k. 12 C 42/2006-259, určil, že dohoda uzavretá 12. apríla 2002 medzi S.. J. I., A., S.. Y. K. a J.. E. Y. nie je exekučným titulom podľa § 41 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov, nie je rozhodcovským nálezom ani zmiernom v zmysle § 21 zákona č. 218/1996 Z. z. o rozhodcovskom konaní, je nezákonná, neplatná, nevykonateľná a žalobcov nezaväzuje.

Žalobu voči pôvodne žalovanému 1/ zamietol a žalobcom uložil povinnosť nahradiť mu trovy konania vo výške 164,82 eur na účet advokáta do troch dní. Ostatným žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne náhradu trov konania v sume 1 340,76 eur na účet advokáta. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 42 ods. 2 zákona č. 218/1996 Z. z. a § 54 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, keď dospel k záveru, že rozhodcovská zmluva je neplatná, rozhodcovské konanie nikdy nezačalo a nikdy neprebehlo, a teda nemohlo byť skončené a nemožno ju preto považovať za vykonateľné rozhodnutie.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovaného 2/ a žalobcov (tu len do časti týkajúcej sa trov konania) rozsudkom z 9. decembra 2010, sp. zn. 16 Co 232/2010, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti vo veci samej a v časti týkajúcej sa náhrady trov konania s

poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 a 2 O.s.p., keď dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a vyvodil z neho aj správny právny záver, pričom poukázal na dôvody rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorými sa v celom rozsahu stotožnil a v podrobnostiach na ne odkázal. Na dôvažok uviedol, že súd prvej inštancie vec posúdil podľa príslušných ustanovení zákona č. 218/1996 Z. z. v znení platnom v čase vzniku sporného právneho úkonu, správne posudzoval, či dohoda uzavretá medzi žalobcom 2/ a žalovanými 2/ a 3/ z 12. apríla 2002 môže predstavovať exekučný titul, či je rozhodcovským nálezom, resp. zmiernom uzavretým v rozhodcovskom konaní, a dohodu v súlade s ustanovením § 80 písm. c/ O.s.p. posudzoval aj z hľadiska jej platnosti a vykonateľnosti. Ak potom súd prvého stupňa právne vzťahy medzi nimi posudzoval podľa § 41 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a podľa § 21 zákona č. 218/1996 Z. z. o rozhodcovskom konaní účinného v čase uzatvorenia dohody, vec správne právne posúdil a použil aj správne ustanovenie právneho predpisu. Za dôvodnú nepovažoval ani námietku týkajúcu sa nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že žalobcovia zdôvodnili naliehavý právny záujem existenciou exekučného konania vedeného súdnym exekútorom pod sp. zn. EX 406/05 na základe poverenia Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Er 2576/2005, a práve preto, aby sa mohli v exekučnom konaní brániť neplatnosťou exekučného titulu, podali predmetnú žalobu. Podľa názoru odvolacieho súdu pozitívne rozhodnutie o ich návrhu bude v exekučnom konaní dôvodom pre zastavenie exekúcie z úradnej povinnosti. Dospel k záveru, že až do právoplatného rozhodnutia v predmetnej veci, je postavenie žalobcov neisté, a preto majú naliehavý právny záujem na meritórnom rozhodnutí o veci. Za správne považoval aj rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania žalovaného 1/ a sám rozhodol o trovách odvolacieho konania tak, že úspešným žalobcom ich náhradu nepriznal, pretože im v odvolacom konaní nevznikli.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora podaného na opakovaný podnet žalovaných uznesením z 26. februára 2013, sp. zn. 4 M Cdo 8/2012, rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Konštatoval, že námietka generálneho prokurátora týkajúca sa neprípustnosti posudzovania splnenia náležitostí exekučného titulu všeobecným súdom v konaní podľa § 80 písm. c/ O.s.p. bola plne opodstatnená, pretože takéto oprávnenie prináleží výlučne exekučnému súdu v exekučnom konaní, ktorému táto povinnosť vyplýva priamo zo zákona.

Z uvedeného podľa najvyššieho súdu vyplývalo, že v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora bol opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 243f ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p., že rozhodnutia nižších súdov spočívali na nesprávnom právnom posúdení veci a ich konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

4. Okresný súd Zvolen rozsudkom z 11. novembra 2014, č. k. 12 C 42/2006-517, zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali určenia, že dohoda uzavretá 12. apríla 2002 medzi S.. J. I., A., S.. Y. K. a J.. L. Y. nie je exekučným titulom (...) a žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovaným náhradu trov konania každému vo výške osobitne vyčíslenej vo výroku rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na záväzné dôvody zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu z 26. februára 2013, podľa ktorých existenciu naliehavého právneho záujmu je potrebné skúmať u každého zo žalobcov osobitne, a keď ani jeden z nich v konaní nepreukázal existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p., žalobu zamietol. Zároveň uviedol, že v prebiehajúcom exekučnom konaní je exekučný súd povinný ex offo skúmať, či k návrhu na vykonanie exekúcie bol pripojený spôsobilý exekučný titul, t. j. či sú splnené zákonné predpoklady pre vykonanie exekúcie. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

5. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcov rozsudkom zo 17. decembra 2015, sp. zn. 14 Co 88/2015, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej a zrušil v časti týkajúcej sa náhrady trov konania a vec vrátil súdu prvej inštancie v tejto časti na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi napadnutého rozsudku, tento považuje za vydaný na základe dostatočne zisteného skutkového stavu veci, z ktorého okresný súd vyvodil aj správne právne závery

(vo veci samej). Uviedol, že okresný súd neporušil právo účastníkov konania na spravodlivý proces, nakoľko v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, naopak, okresný súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj náležite vyhodnotil, vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia je koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné a jeho argumenty podporujú príslušný záver k nároku žalobcov. Uviedol, že okresný súd rozhodol v súlade s právnym názorom najvyššieho súdu vyslovenom v uznesení z 26. februára 2013, sp. zn. 4 M Cdo 8/2012, a po zrušujúcom uznesení dovolacieho súdu nevyšli najavo žiadne také ďalšie skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by privodili iný právny stav ako ten, z ktorého vychádzal dovolací súd, preto rozsudok okresného súdu vo výroku vo veci samej potvrdil. Rozhodnutie vo výroku týkajúcom sa trov konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu nepreskúmateľnosti rozhodnutia v tejto časti.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalobcov uznesením z 22. marca 2017, sp. zn. 4 Cdo 53/2016, návrh na prerušenie dovolacieho konania pre irelevantnosť predloženej otázky Európskemu súdu pre ľudské práva zamietol, dovolanie pre neprípustnosť odmietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Prípustnosť dovolania podľa najvyššieho súdu nezaložila ani namietaná procesná vada v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., ale ani nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 238 O.s.p. Dovolanie bolo podané 5. februára 2016, t. j. pred 1. júlom 2016, kedy začal platiť Civilný sporový poriadok, a aj keď o ňom rozhodoval po tomto termíne, musel postupovať podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a tie mu nedovoľovali meritórne vstúpiť do veci, ktorú rozhodli nižšie súdy v súlade s kasačným rozhodnutím najvyššieho súdu z 26. februára 2013, ktorým vyhovel mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora.

7.1. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 11. marca 2020, sp. zn. II. ÚS 316/2019, vyslovil, že základné právo žalobcov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 22. marca 2017 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 53/2016 porušené boli, toto uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

7.2. Po posúdení ústavnej sťažnosti, namietaného súdneho rozhodnutia najvyššieho súdu a konania, ktoré mu predchádzalo, ako aj obsahu vyžiadaného súdneho spisu a vyjadrení účastníkov dospel ústavný súd k záveru, že ústavná sťažnosť je dôvodná v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie už len v tom, že sťažovatelia (žalobcovia, pozn.) boli napokon úspešní v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý vyhlásil rozsudok v ich prospech, keď konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 26. februára 2013, sp. zn. 4 M Cdo 8/2012, vydaným na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora.

7.3. Európsky súd pre ľudské práva nepovažoval inštitút mimoriadneho dovolania paušálne a priori za nezlučiteľný s čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zásah do princípu právnej istoty pripúšťa a považuje za súladný s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale len vtedy, ak to je v záujme napravenia podstatných nedostatkov napadnutého konania, resp. rozhodnutia či justičných omylov. Avšak v tomto prípade Európsky súd pre ľudské práva sťažnosť v časti namierenej proti inštitútu mimoriadneho dovolania s poukazom na svoje rozsudky v prípadoch DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike, PSMA, spol. s r. o. proti Slovenskej republike a COMPCAR, s. r. o. proti Slovenskej republike uviedol, že nezistil osobitné dôvody na spochybňovanie právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu z 9. decembra 2010 (bod 2) v spojení s rozsudkom okresného súdu zo 7. mája 2010 (bod 1). V prejednávanom prípade zásah generálneho prokurátora a kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu jednoznačne spôsobilo posun prípadu v prospech protistrany žalobcov. Zrušenie právoplatného a záväzného rozsudku odvolacieho súdu, vydaného predtým v prospech žalobcov-sťažovateľov, v tejto veci bolo nezlučiteľné s princípmi právnej istoty a rovnosti zbraní obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru. V danom prípade bolo dôležité tiež to, že išlo o súkromnoprávny spor, že strany boli zastúpené právnymi zástupcami a že nič nenaznačovalo tomu, že by sa argumenty, ktoré boli predložené generálnym prokurátorom a probované najvyšším súdom, nedali použiť už na nižších stupňoch konania v rámci vedenia konania, či riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré boli k dispozícii žalovaným.

7.4. Teda ak najvyšší súd v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora a aj ústavný súd

vo veci sp. zn. III. ÚS 435/2013 rozhodli (nadväzujúc na všeobecné súdy, ktoré neprerušili konanie o dovolaní sťažovateľov do rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, pozn.) v neprospech žalobcov, už samo osebe táto skutočnosť znamená porušenie ich základných práv.

7.5. Ústavný súd preto zdôraznil, že najvyšší súd by mal túto skutočnosť zobrať na zreteľ a taktiež by mal zobrať do úvahy námietku sťažovateľov (žalobcov), ktorí tvrdia, že „najvyšší súd nesprávne posudzoval prípustnosť ich dovolania podaného 5. februára 2016 len podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., napriek tomu, že o dovolaní rozhodoval už za účinnosti Civilného sporového poriadku, preto mal pri rozhodovaní postupovať podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ C.s.p. a včas podané dovolanie sťažovateľov mal dovolací súd posudzovať podľa ustanovenia § 419 a nasl. C.s.p., a nie podľa § 236 a nasl. O.s.p.“.

7.6. Toto tvrdenie sťažovateľov (žalobcov) bolo popri rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva však jedinou čiastočne relevantnou námietkou, ktorá napriek tomu, že ústavný súd dosiaľ nijako nezasahoval do rozhodnutí najvyššieho súdu v tomto smere [(napr. I. ÚS 290/2017 a III. ÚS 126/2018 (body 61 až 68)], ale v tejto veci sa domnieva, že prechodné ustanovenia Civilného sporového poriadku umožňovali aj aplikáciu nového Civilného sporového poriadku, a potom mal najvyšší súd dovolanie posúdiť podľa nových kritérií, v rámci ktorých je možné preskúmať aj potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu a jeho nesprávne právne posúdenie veci s výnimkou § 421 ods. 2 a § 422 C.s.p., o ktoré prípady tu však nešlo.

7.7. Jedným zo základných princípov, na ktorých je vystavaná nová procesná úprava dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 421 ods. 1 C.s.p., je princíp uvedený v čl. 2 ods. 2 C.s.p., a to princíp právnej istoty, ktorý je definovaný ako stav, v ktorom každý môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (najvyšší súd, ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva, Súdny dvor Európskej únie) a platnou právnou úpravou.

7.8. Zásadnou zmenou v novej úprave prípustnosti dovolania podľa citovaného ustanovenia proti rozhodnutiam odvolacieho súdu je nerozlišovanie rozhodnutí z hľadiska jeho diformity s tým obsahovým rozdielom, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 420 a § 421 ods. 1 C.s.p.

7.9. Z uvedených dôvodov (body 7.2. až 7.8.) ústavný súd identifikoval príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a vyslovením jeho záveru o porušení práva sťažovateľov (žalobcov) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy.

7.10. V ďalšom konaní malo byť úlohou najvyššieho súdu postupovať spôsobom, ktorý už bude v súlade aj s právnymi názormi Európskeho súdu pre ľudské práva uvedenými v bode 7.2. a nasl., a následne vo veci opätovne rozhodne tak, aby sa vec vrátila do pôvodného stavu, teda ešte pred rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý rozhodol o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, t. j. pred 26. február 2013, uviedol naostatok ústavný súd.

8. Podľa ustanovenia § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo v postupe všeobecný súd (tu najvyšší súd) je viazaný právnym názorom ústavného súdu za predpokladu, že nepôjde o rozhodnutie per incuriam.

9. Najvyšší súd vo všeobecnosti rešpektoval záväzný právny názor vyslovený ústavným súdom v kasačnom náleze vydanom v tejto veci, ale nevidí žiaden zákonný dôvod na to, aby „vec vrátil do pôvodného stavu, teda ešte pred rozhodnutie najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní“ (vid' bod 7.10.), lebo pri svojom opätovnom rozhodovaní je viazaný obsahom a rozsahom žalobcami podaného dovolania, takže z jeho hraníc (ultra petitem) vykročiť nemôže aj keby chcel, resp. na pokyn ústavného súdu, čo znamená, že skrze neho môže posudzovať zákonnosť len rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. decembra 2015, a to eventuálne aj v spojení s rozsudkom Okresného súdu Zvolen z 11. novembra 2014, ktoré boli vyhlásené po vydaní rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora (ktorým boli kasačne viazaní), hoci neskôr bolo toto rozhodnutie najvyššieho

súdu posúdené rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. októbra 2019 (sťažnosť č. 21998/14) ako „protidohovorové“ (inak protiústavné), keď in globo porušilo voči žalobcom princíp právnej istoty a rovnosti zbraní obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj napriek tomu, že „prešlo testom ústavnosti“ v zmysle uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. septembra 2013, sp. zn. III. ÚS 435/2013, ktoré sťažnosť žalobcov voči uzneseniu najvyššieho súdu z 26. februára 2013, sp. zn. 4 M Cdo 8/2012, odmietol ako zjavne neopodstatnenú (sic!).

10. Existenciu predpokladov prípustnosti a dôvodnosti dovolania najvyšší súd skúma k dobe, kedy o dovolaní rozhoduje (§ 217 ods. 1, § 438 ods. 1 C.s.p.), a nie k dobe, kedy bolo dovolanie podané. Výplýva to aj z ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 veta prvá C.s.p., podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

Oprávnenou osobou včas a riadne podané dovolanie má na napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu len devolutívny (t. j. odvaľovací) účinok, to znamená, že presúva rozhodnutie o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku na dovolací súd podľa ustanovenia § 35 C.s.p. (porov. 4 Cdo 5, 6/2019).

11. Podľa ustanovenia § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Procesné práva a povinnosti sa realizujú prevažne prostredníctvom procesných úkonov, ktoré vymedzujeme ako prejavy alebo konanie subjektov konania, ktoré procesné právo predvída a upravuje a ktorým priznáva právne účinky na vznik, ďalšie rozvíjanie, zmenu alebo zánik procesnoprávneho vzťahu. Inak povedané, sú to úkony, ktoré ovplyvňujú začatie, priebeh a ukončenie procesu ako celku, alebo v jeho jednotlivých štádiách v konaní pred okresným, krajským a najvyšším súdom.

13. V procesnej teórii prevažuje názor, ktorý zastáva aj najvyšší súd, že u procesných úkonov je rozhodujúci prejav vôle (platí tu tzv. teória prejavu); ten musí byť posudzovaný v zmysle čl. 11 ods. 1 a 2 a § 124 ods. 1 C.s.p. podľa svojho obsahu, nie podľa svojho (príp. nesprávneho) označenia.

14. Podľa čl. 3 ods. 1 C.s.p. každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

Platí teda všeobecné výkladové pravidlo uvedené v čl. 152 ods. 4 ústavy, že zákony sa vysvetľujú pomocou ústavy; preto výklad procesnoprávnych predpisov nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základných práv garantovaných ústavou, dohovorom či chartou na prvostupňovom súde.

15. Ústavný súd už zdôraznil, že zo vzájomnej súvislosti ustanovenia čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 ústavy vyplýva, že dohovor a judikatúra na neho sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväzné výkladové smernice pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy jednotlivých komponentov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenú v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a tým normujú rámec, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (II. ÚS 316/2019, bod 17).

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov, ako napr. rovnosti zbraní, právnej istoty, legitímneho očakávania, legality a pod., ktoré sú obsahom právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) a zároveň sú garantované aj čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako je to uvedené v súvisiacom rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. októbra 2019.

17. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva rozhodujúca spory o prípustnosť mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré nestoja v plnej dispozícii strany sporu, stabilne spája právo na spravodlivé súdne konanie s právnou istotou a rovnosťou sporových strán, a to prostredníctvom požiadavky rovnosti zbraní (porov. DRAFT-OVA, § 76, PSMA, § 68).

18. Dovolací súd v danej veci rozhodoval opätovne po zrušení uznesenie najvyššieho súdu z 22. marca 2017, sp. zn. 4 Cdo 53/2016, ktorým bolo dovolanie žalobcov pre neprípustnosť odmietnuté, nálezom ústavného súdu z 11. marca 2020, sp. zn. II. ÚS 316/2019, a s prihliadnutím na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. októbra 2019, sťažnosť č. 21998/14, ktorým bolo vyslovené, že uznesením najvyššieho súdu z 26. februára 2013, sp. zn. 4 M Cdo 8/2012, došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku čoho stratilo toto rozhodnutie svoju materiálnu záväznosť pre naň nadväzujúce rozhodnutia okresného a krajského súdu, ktoré sú predmetom dovolacieho prieskumu v tomto konaní.

19. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, pričom sa musí vysporiadať so všetkými relevantnými námietkami uplatnenými účastníkmi konania, a to spôsobom zodpovedajúcim miere ich závažnosti. Porušením práva na spravodlivý proces je aj stav, keď v hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventúálne - alebo tým skôr - pokiaľ boli stranami sporu namietané, no napriek tomu ich odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by dodatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť (4 Cdo 102/2017). Pokiaľ takto odvolací súd postupoval aj v prejednávanej veci, dopustil sa svojvôle zakázanej preň v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a založil tým nepreskúmateľnosť ním vydaného rozhodnutia, a v dôsledku toho aj jeho protiústavnosť. Ak nie sú totiž zrejme ústavnoprávne a zákonom akceptovateľné dôvody toho-ktorého rozhodnutia, nastávajú obdobné následky ako tie, ktoré vedú k nezákonnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež aj so zásadami spravodlivého procesu; len náležité, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa - ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“ - ústavné kritériá vyplývajúce preň z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (I. ÚS 33/2012). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj arbitrárnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4 Cdo 34/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 8 Cdo 152/2018).

20. Pod skutkovú podstatu ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. treba v tomto prípade zahrnúť i nesprávny postup a naň nadväzujúce napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nielenže vôbec nereagovalo na námietky žalobcov ohľadne „protiústavného“ uznesenia najvyššieho súdu z 26. februára 2013, sp. zn. 4 M Cdo 8/2012, v porovnaní s už v tom čase ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike, PSMA, spol. s r. o. proti Slovenskej republike a COMPCAR, s. r. o. proti Slovenskej republike, na ktoré sa tiež vo svojom rozsudku z 15. októbra 2019 odvolával Európsky súd pre ľudské práva. Procesnou chybou totiž bolo, že najvyšší súd spolu s odvolacím a okresným súdom odmietli prerušiť konanie do rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva o sťažnosti žalobcov proti vyššie označenému uzneseniu najvyššieho súdu, čím pre žalobcov zbytočne skomplikovali ich postavenie v predmetnom spore po tom, čo sa skutočne naplnila jej

opodstatnenosť.

21. Kauzu s takouto bohatou procesnou históriou, ktorá sa opätovne (tretíkrát) dostala na najvyšší súd, tento súd nevyrieši podľa predstáv ústavného súdu (viď bod 9), ale musí si ju vyriešiť strana sporu (žalobcovia) tak, že v zmysle zásady *vigilantibus iura scripta sunt* budú iniciovať obnovu konania vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 8/2012, prostredníctvom ustanovenia § 397 písm. d/ C.s.p., čím sa znovu otvorí stav pred týmto rozhodnutím (t. j. pred 26. februárom 2013) tak, ako to mal zrejme na mysli ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 316/2019.

Príčinou porušenia medzinárodnej zmluvy bol totiž najvyšší súd ako súd dovolací. V tomto prípade bude dôležité, aby sa inštitút obnovy konania, vzhľadom na svoj účel, vykladal extenzívne, zohľadňujúc reálne možnosti žalobcov domôcť sa nápravy stavu porušenia ich základných práv v predchádzajúcom dovolacom konaní.

22. Na základe vyššie uvedených skutočností najvyšší súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto uznesenia (§ 449 ods. 1 a 2 a § 450 C.s.p.), pričom v novom rozhodnutí sa rozhodne aj o nároku na náhradu trov pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.